“ТАСДИҚЛАЙМАН”

Ўзбекистон Республикаси
Маданият ва спорт ишлари вазирлиги
Республика халқ ижодиёти ва маданий-маърифий ишлар илмий-методик
маркази директори

А.Ҳайдаров
2015 йил "16" март

Ўзбекистон номоддий маданий мерос объектларининг янгиланган МИЛЛИЙ РЎЙХАТИ

Т.р.	НММ объекти рақами	НММ объекти номи
	Ўзликни намоён этишнинг оғзаки шакл ва анъаналари	
1	01.01	Афсона ва ривоятлар
2	01.02	Эртаклар
3	01.03	Достонлар
4	01.04	Мақол ва маталлар
	Ижрочилик санъати	
	02.01	Мақомчилик санъати
5	**02.01.01**	**Шашмақом**
6	02.01.02	Хоразм мақомлари
7	02.01.03	Фарғона- Тошкент мақомлари
8	02.01.04	Дутор сурнай йўллари
9	02.01.05	Феруз
10	02.01.06	Ушшоқлар
11	02.02	Бахшичилик санъати
	02.03	Мумтоз ашула йўллари
12	**02.03.01**	**Катта ашула**
13	02.03.02	Сувора
14	02.03.03	Нақш
15	02.03.04	Мумтоз ашула ва ялла
16	02.03.05	Тановар
	02.04	Қўшиқчилик санъати (амалий ва ноамалий)
17	02.04.01	Мавриги
18	02.04.02	Қарсак
19	02.04.03	Маросим қўшиқлари
20	02.04.04	Халфачилик
	02.05	Рақс санъати
21	02.05.01	Хоразм рақслари – Лазги
22	02.05.02	Бухоро рақслари
23	02.05.03	Сурхон рақслари
24	02.05.04	Фарғона водийси рақслари
	02.06	Томоша санъати
25	02.06.01	Дорбозлик
26	**02.06.02**	**Аския**

27	02.06.03	Масхарабозлик
28	02.06.04	Қўғирчоқбозлик
29	02.06.05	Халқ ўйинлари (болалар ва катталар)
Жамиятнинг урф-одат маросим ва байрамлари		
	03.01	Оилавий маросимлар
30	03.01.01	Бешик тўй
31	03.01.02	Суннат ёки хатна
32	03.01.03	Мучал тўй
33	03.01.04	Никоҳ
34	03.01.05	Палов маданияти ва анъаналари
35	03.01.06	Юз очди маросими
	03.02	Мавсумий маросимлар
36	**03.02.01**	**Наврўз**
37	03.02.02	Сумалак сайли
38	03.02.03	Бойчечак биринчи гул маросими
39	03.02.04	Рамазон
Табиат ва коинот билан боғлиқ урф-одатлар		
	04.01	Йил фасли билан боғлиқ
40	04.01.01	Ёмғир, қор ва шамол чақириш
	04.02	Маданий муҳит
41	**04.02.01**	**Бойсун туманининг маданий муҳити**
42	04.02.02	НММ муҳофазасида маҳалла тажрибаси
43	04.03	Анъанавий табобат
44	04.04	Чорвачилик, деҳқончилик ва боғдорчилик билан боғлиқ билим ва кўникмалар
Анъанавий ҳунармандчилик билан боғлиқ билим ва кўникмалар		
45	05.01	Зардўзлик
46	05.02	Кандакорлик
47	05.03	Гиламчилик
48	05.04	Дўппидўзлик
49	05.05	Қўғирчоқсозлик
50	05.06	Кулолчилик
51	05.07	Ганчкорлик
52	05.08	Ёғоч ўймакорлиги
53	05.09	Каштачилик

Зудлик билан муҳофаза остига олиниши лозим бўлган номоддий маданий мерос объектларининг рўйхати

1. Достончилик санъати
2. Қўбиз ижрочилиги

ЮНЕСКОнинг Инсоният номоддий маданий мероси репрезентатив рўйхатига тавсия этилиши режалаштирилаётган объектлар рўйхати

1. Бешик билан боғлиқ урф-одатлар
2. Халфачилик
3. Бахшичилик
4. Палов маданияти ва анъаналари

ЮНЕСКОнинг Номоддий маданий мерос муҳофазасига оид энг яхши тажрибалар реестрига киритиш учун тавсия этиладиган ҳужжатлар рўйхати

1. “Маҳаллада номоддий маданий меросни муҳофаза қилиш ва авлоддан-авлодга етказишда Ўзбекистон модели”.
2. “Марғилон ҳунармандчилик маркази тажрибаси”.

0136400009

Reçu CLT / CIH / ITH

Le 23 MARS 2017

N° 0110

"APPROVED"
A. Khaydarov, Director ,
Republican Scientific-Methodological
Center for Folk Art

10 March 2015

NATIONAL ICH LIST
of the Republic of Uzbekistan

No.	Number of ICH element	Name of ICH element
		Oral traditions and expressions
1.	01.01	Myths
2.	01.02	Legends
3.	01.03	Doston
4.	01.04	Proverbs and Parables
		Performing arts
	02.01	*Maqom* art
5.	**02.01.01**	***Shashmaqom***
6.	02.01.02	Khorazm *maqoms*
7.	02.01.03	Ferghana-Tashkent *maqoms*
8.	02.01.04	Dutar-surnay style
9.	02.01.05	*Feruz*
10.	02.01.06	*Ushshoq*
11.	02.02	Story-telling art of *Bakhshi*
	02.03	Uzbek classical music style
12.	**02.03.01**	***Katta ashula***
13.	02.03.02	*Suvora*
14.	02.03.03	*Naqsh*
15.	02.03.04	Uzbek classical music and *yalla*
16.	02.03.05	*Tanovar*
	02.04	Singing art
17.	02.04.01	*Mavrigi*
18.	02.04.02	*Qarsak*
19.	02.04.03	*Ceremonial songs*
20.	02.04.04	*Khalfachilik*
	02.05	Dancing art
21.	02.05.01	Khorazm dance – *lazgi*
22.	02.05.02	Bukhara dance
23.	02.05.03	Surkhon dance
24.	02.05.04	Ferghana Valley dance
	02.06	

		Hkjyhkryurryur7r57yPerformance art
25.	02.06.01	*Dorbozlik* (rope-walking)
26.	**02.06.02**	***Askiya***
27.	02.06.03	*Maskharaboz* art (clown)
28.	02.06.04	*Qoghirchoqbozlik* (Puppetry)
29.	02.06.05	Folk games
Social practices, rituals and festive events		
	03.01	Family rituals
30.	03.01.01	*Beshik* ceremony
31.	03.01.02	*Sunnat* or *khatna* (circumcision ceremony)
32.	03.01.03	*Muchal* birthday ceremony (according to twelve-year calendar cycle)
33.	03.01.04	*Nikoh* (wedding ceremony)
34.	03.01.05	Palov culture and tradition
35.		*Yuz ochdi* ceremony
	03.02	Seasonal rites
36.	**03.02.01**	***Navruz***
37.	03.02.02	*Sumalak* festivity
38.	03.02.03	First snowdrop blossoming ceremony
39.	03.02.04	*Ramazon*
Knowledge and practices concerning nature and the universe		
	04.01	Seasonal rites
40.	04.01.01	Ceremonies calling for rain and wind
	04.02	Cultural spaces (reserves)
41.	**04.02.01**	**Cultural Space of Boysun**
42.	04.02.02	The Role of Mahalla in ICH safeguarding
43.	04.03	Traditional medicine
44.	04.04	Knowledge and skills related to cattle breeding, gardeming and farmering
Traditional craftsmanship		
45.	05.01	Gold embroidery
46.	05.02	Patchwork
47.	05.03	Carpet-weaving
48.	05.04	Skullcap embroidery
49.	05.05	Puppet-making
50.	05.06	Pottery
51.	05.07	Gypsum carving
52.	05.08	Wood carving
53.	05.09	Majolica art

List of ICH in need of urgent safeguarding

1. *Doston* story-telling art
2. *Qobiz* performing

ICH elements recommended for inclusion into the UNESCO's Representative List of Intangible Cultural Heritage of Humanity

1. *Beshik* ceremony
2. *Khalfachilik*
3. Story-telling art of *Bakhshi*
4. *Palov* culture and tradition

List of documents recommended for inclusion into the UNESCO registry of the best experiences in Intangible Cultural Heritage safeguarding

1. Uzbekistan model of ICH safeguarding and transferring to younger generations in Mahallas
2. "The Margilan Crafts Development Centre: Safeguarding of the Atlas and Adras Making Traditional Technologies"

0136400019

Reçu CLT / CIH / ITH

Le 25 SEP. 2018

0442

Ўзбекистоннинг янгиланган номоддий маданий мероси миллий рўйхатидан қисқа маълумот

02.05.02 Хоразм рақси – Лазги

Лазги рақсининг пайдо бўлиши кўп асрлик тарихга эга. Қуйи Амударё (Марказий Осиё давлатларини кесиб ўтувчи йирик дарё) этакларида яшаган хоразмийлар ушбу рақснинг ижодкорлари саналади. Рақс ижросида қўл ва оёқ ҳаракатлари муҳим аҳамиятга эга ва ҳар бир ижрочи ўз қобилиятига яраша ўз ҳиссиётини намойиш этади.

“Хоразм рақси – Лазги” Хоразм вилоятида яралди, ривожланди ва кейинчалик у Ўзбекистон шунингдек Марказий Осиёнинг ўзбеклар яшайдиган худудида кенг тарқалди. Хоразм вилоятининг Қўшкўпир тумани Оқдарбанд қишлоғида яшовчи аҳоли ўзининг “Чангак” лазгиси билан, Хива шаҳри “Хива (чаноқ) лазгиси” билан, Шовот тумани Монақ қишлоғи “Масхарабоз лазгиси” билан танилган. “Хоразм рақси - Лазги”нинг машхур ижрочилари Хива хонлиги даврида яшаб ижод қилган. XX-асрнинг иккинчи ярмидан бошлаб, Хоразмнинг номоддий маданий меросини авлоддан авлодга етказиб келувчилар томонидан Тошкентда ушбу рақснинг турли шакллари яратилди. Рақс мусиқасининг аввал термоло (рез)да бошланиб, кейин жуда босиқ оҳангдан аста-секин тезлашиб, рақс сўнгида жунбушга келадиган даражада тезлашуви, унинг жозибадор ўйноқи характери ўзига хос жозиба кашф этиши сабабли бошқа ҳудудларга тарқалган.Ҳозирда рақс Ўзбекистоннинг барча ҳудудида оммалашган бўлиб, барча оммавий байрамлар, сайиллар, концертлар, оилавий маросимлар давридаги хурсандчиликларда ижро этилади.

Лазги рақсининг халқ мусиқаси ва турли мусиқий чолғулар жўрлигида ижро этиладиган 9 (“Масхарабоз”, “Қайроқ”, “Сурнай”, “Дутор”,”Сарой-базм”,”Гармон”,”Чангак”, “Чанак” ва “Хива”) тури мавжуд. Қўшиқ жўрлигидаги “Ялла қўшиқ лазги”си илк бор Комилжон Отаниёзов томонидан ижро этилган, ҳозирги кунгача унинг турли вариантлари яратилиб келмоқда. Тамарахоним, Мукаррама Турғунбоева, Зарип Латипов, Бикажон Рахимова, Ровия Отажонова, Гавҳар Матёқубова, Малика Қаландарова, Саодат қайроқчи, Яхшим қайроқчи, Шомми қайроқчи, Каримберган Рахимоа, Отахон қайроқчи, Олия Отамуротова, Жуманиёз қайроқчи каби ижрочилар унинг сақланиши ва келгуси авлодга етказилишида катта роль ўйнади.

Лазги инсон ижодкорлиги, хаётга севги ва инсониятнинг универсал қиймати каби ҳиссиётларни ўзида акс эттиради.Рақс харакатлари инсондаги ҳиссиёт,севги, оғриқ ва раҳмдиллик каби қобилиятларни ўз ичига олади. Рақснинг ушбу хусусиятлари универсал ҳис туйғуларни бутунлай ифода этади. Шунингдек, Лазги рақсининг инсонлар ўртасидаги севги ҳиссиёти, яратувчанликка ва ижодкорликкни ривожлантиришга интилишдаги муҳим аҳамияти тўғрисида таъкидлаб ўтиш лозим.Лазги рақсини рўйхатга киритилиши турфаҳиллик ва элементда мавжуд ижодкорликни сақлаш, ёш авлодни миллий анъаналарни хурмат қилишга руҳлантириш, ёшларнинг маънавий ва маданий қарашларини бойитиш ва уларнинг маданий ривожланишини қўллаб-қувватлашга имконият яратади. Лазги анъанавий ўзбек рақси саналар экан у бошқа этник гуруҳлар ва жамоатлар ўртасида маданий мулоқот ва ўзаро тушуниш шакли сифатида ҳизмат қилади.

Extract from the updated Uzbekistan ICH National List

02.05.01 Khorazm Dance - Lazgi

The Lazgi dance was originated many centuries ago. Khorazmians, inhabitants of the downstream areas of Amudarya, are considered as the creators of this dance. Harmonized movements of hands and legs make this dance elegant and each performer can express his/her internal feelings based on his/her talent.

"Khorazm Dance - Lazgi" was created, evolved in Khorazm Region and then it was widespread in whole territory of Uzbekistan as well as among Uzbeks living in Central Asia. People living in *Oqdarband* village of *Qo'shko'pir* District in Khorazm Region are famous for their "*Changak Lazgi*", Khiva city is known with its "*Khiva chanoq Lazgi*", Monaq village of *Shovot* District is noted for its "*Maskharaboz Lazgi*". During the reign of Khiva khanate there were famous performers of "Khorazm Dance - Lazgi". Since the second half of the XXth century, ICH bearers from Khorazm created various scenery forms of this dance in Tashkent. One of attracting features of this dance is that its music starts with tremolo, then it speeds up slowly and at the end of the dance it reaches passionate culmination. Today, this dance became popular in all regions of Uzbekistan during national holidays, festivities, concerts and other cultural events

There are 9 forms of the Lazgi dance ("*Maskharaboz*", "*Qayroq*", "*Surnay*", "*Dutor*', "*Saroy-bazm*', "*Garmon*", "*Changak*", "*Chanak*", "*Khiva*") performed with accompany of folk songs and various traditional musical instruments. The most popular folk song called "*Yalla singing Lazgi*" was performed by the famous singer Komiljon Otanyozov and there are different versions of Lazgi dance under this song. Traditional dance performers such as Tamarakhanum, Mukarrama Turgunbaeva, Zarip Latipov, Bikajon Rakhimova, Rovia Otajonova, Gavhar Matyakubova, Malika Qalandarova, Saodat qayroqchi, Yahshim qayroqchi, Shommi qayroqchi, Karimbergan Rakhimov, Otakhon qayroqchi, Oliya Otomurotova and Jumaniyoz qayroqchi played an important role in safequarding of Lazgi and transferring to young generation.

Lazgi represents the feelings of human creature, love for life and universal values of humanity. The movements of dance include the creating abilities of human being, emotions and human feelings such as love, pain, kindness. These caracteristics of the dance fully represent universal feelings. It can also be noted the important role played by Lazgi dance to create feelings of love among people, aspiration for creation and development of creativity. The inscription of Lazgi to the List will contribute for safeguarding of diversity and creativity existing within element, encouraging youth to respect local traditions, enriching moral and cultural life of youth and supporting their cultural development. While "Lazgi" is a traditional Uzbek dance, it can also serve to form cultural contact and mutual understanding among other ethnic groups and communities.